

Observatoriul are de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimesu cu postu în Sibiulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. sên 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sên 11 franci; — nmeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie sên linia, cu litere meruante gamoudu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si proste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru priu assemnatiunile postei statului, adrese de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 6.

Sibiu, 20/1 Februaru 1879.

Anulu II.

Oficiarii în armat'a monarhiei austro-unguresci dupa nationalitate.

(Urmare si fine.)

Computandu la unu locu tôte speciile de arme, pedestrime, calarime, geniu etc., pre câtu se întregescu din tierile corônei unguuresci, afii în ele 41 oficiari de statu maioru magiari, 358 de alte ratiuni, 146 capitani magiari, 1261 capitani negiari; 210 primi locotenenti magiari, 1441 de altii. Numerulu locotenentiloru, sau cum se numescu în alte armate, sublocotenenti, se schimba mai pe iacare di, de aceea nici nu punemu temeiu mare pe cifr'a ce ni se arata, adeca de 688 magiari si 2544 de altii.

Aceleasi diarie magiare voiescu a sci, cà resunandu tôte cifrele, acum, în momentele de facia în regimentele de tóta arm'a, întregite din tierile corônei unguuresci, se afla în activitate oficiari 1116 magiari si 5590 de alte nationalitati, în suma 6906 oficiari, în care sunt si 72 cadeti magiari, 344 de altii.

Ar fi multu mai instructivu si folositoru, candu s'aru publica asemenea cifre, inse autentice, si din partea armatei care se întregesce din tierile propriu austriace, mai alesu cà din acca parte ese maioritata întregi armate, totu-odata si ceea ce se dice resortulu tehnicu alu ei, si parte considerabile din ce se numesce în terminu francescu elit'a trupelor.

Ceea ce amu doritu totudeauna, dorimu si astadi, mai este, cà se aflamu si numerulu oficiariloru de nationalitate romana. Unii credu, cà în armat'a întreg'a aru fi numai vreo 400 oficiari romani, altii voru a sci, cà acelu numeru ar ajunge la 600 încependu dela rangurile inalte pâna la sublocotenentii de reserva. Una scimu si noi: cà în foile periodice romanesci câte s'au publicatu în Brasiovu de ani 41 încôce, junimea nôstra a fostu îndemnata si incuragiata de nenumarate-ori, cà una parte din trens'a se înbraciosiedie statulu militariu, carier'a armelor, din mai multe ratiuni fôrte grave, pe care nu ar stricâ se le înprospetamu si aci pentru generatiunea junisióra. De altumentrea celu ce voiesce le pôte afla în câteva cursuri ale „Transilvaniei“, mai alesu dela 1869 încôce. Pre câtu cunôschem noi, acelea apelluri la spiritulu militariu si la curagiulu junimei nôstre nici-decum n'au re-

sunatu indesiertu, cà-ci în anii mai dincôce multime de juni romani esiti de prin scôle sau aflatori la studiu si-au alesu carier'a armelor. Noi nu amu voitu si nu voimu nici acum, cà junimea nôstra se'si faca în acêsta privintia illusiuni, lustrulu esterioru alu soldatului se nu'lu seduca, se'lu convinga inse ratiunile multu mai superiori de precelenti'a statulu militariu preste multe alte vocatiuni ale omului în lume, onôrea nationale, esemplulu junimei altoru popôra, adeverulu recunoscutu chiaru de inamicii armatei imperiale, cà astadi, între înpregiurarile actuali, daca romanii mai potu cauta si afla undeva dreptate în statulu acesta, pe aceea o afla la armat'a permanenta de linia.

Va întreba cineva, cà daca dintre magiari sierbescu asia de pucini în armata câ oficiari, si daca pâna acuma dintre romani sunt si mai pucini, apoi cine înplinesce locurile celoru 16, eventualu 20 de mii de oficiari, de care supremulu belliduce, adeca augustulu monarhu, are lipsa la întreg'a sa armata. Iu înplinescu junii si barbati esiti din familii germane si slave. În ce proportiune, nu scimu, dara se pôte sci. Unii inse computa camu asia: Din 16 mii de oficiari ai întregi armate în timpu de pace, sunt circa 2000 magiari si romani, 8000 germani, 6000 slavi, unde inse maioritata preponderanta cade pe cechi (boemi) si croati, la carii servitiulu si spiritulu militariu au ajunsu a fi traditionale, cà de hereditate în mai multe mii de familii; se afla si dintre serbi unu frumosu numeru de oficiari; éra dintre ruteni si slavaci mai pucini.

Magiarii si înpacarea cu boemii.

(Urmare si fine.)

„Lucrurile au trebuitu se se desvôlta pâna la acestu gradu, pentru cà se se simtia necesitatea de a reintegrâ în positiunea sa frêsca, acea jumetate a monarhiei, care de si mai înaintata în cultura, se afla într'o positiune subordinata. Si numai atunci isi adusera amintê, cà Boemi'a este unu aliatu pretiosu, pentru cà cu ajutoriulu ei se castige tocmai elementulu germanu, positiunea ce i se cuvine fatia cu ginte magiara.

De si nu suntemu dispusi a face unu prognosticu înpacarei partidei fidele constitutiunei cu Boemi'a, care de abea a trecut preste cadrulu

unui schimbu de idei pe cale publicistica, totusi nu ne potemu retienê a nu accentuâ modulu copilarescu prin care se încerca magiarii se intimidie partid'a fidelu constitutiunei. N'a fostu decâtu o fanfaronada, candu unu corifeu alu dietei unguuresci cu ocaziunea felicitariloru de anulu nou la presiedintele Ghycy a disu, cà în casulu candu s'aru periclitâ, fia din ori ce parte, positiunea ce i se cuvine ginte magiare, atunci tôte partidele parlamentulu unguurescu se voru uni într'o singura partida. Admitiendu chiaru cà „tôte partidele s'aru uni într'una singura“, apoi acêsta unire inca nu însemnêdia unirea tuturoru poporatiuniloru din Ungari'a pentru aperarea ginte magiare. „Pester Lloyd“, care au simtitu nesuficienti'a espressioniloru siefului seu, le au completatu dicêndu, cà în casulu acela s'aru stringe cu caldura întreg'a inteligentia a nationalitatiloru în giurulu magiariloru. Ei bine, niciodata unu neadeveru nu s'au exprimat cu mai multa cutediantia cà tocmai acesta. Inteligenti'a nationalitatiloru din Ungari'a este asia de tare încatusiata, încâtu i s'au taiatu cu totulu vocea pentru cà se se pôta plange în audiulu lumei pentru nedreptatirile ce le au suferitu si pe care le mai suferu si acum. În Ungari'a de nordu cuventulu slovacu este indenticu cu „les-maiestate“, în Ungari'a de sudu serbismulu este proscrisu, romanii renuntia cu totulu la ori-ce participare la viati'a de statu, pentru-câ precum o a disu Babesiu într'o declaratiune câtra alegatorii romanii: relatiunile actuali sunt de asia, ca natiunea romanêsca în numeru de trei miliône nu este în stare se alêga nici trei deputati nationali pentru diet'a din Pest'a. În urm'a închideriloru en masse ce se facura în Ungari'a de sudu înainte de acêsta cu doi ani, dupa scandalosulu procesu de les-maiestate facutu lui Milletici, dupa esperientiele pe care le-au facutu nationalitatile, ca nici unu ne-magiaru nu este în Ungari'a siguru de onôrea si libertatea sa — în urm'a tuturoru acestor'a se se mai pôta afirmâ, ca nationalitatile Ungariei ar fi aplecate a se stringe în giurulu magiariloru?!

Cei din Pest'a aru face bine se nu se amagêsca. Relatiunile între magiari si nationalitati dejâ de multu, fôrte de multu, nu mai sunt acelea câ pe tempurile dupa diplom'a din Octobru. În Vien'a n'au decâtu numai se voiesca, pentru cà

Foisior'a „Observatoriului“.

Romeo si Julieta.

De Luigi da Porto.*)

Traducere de: Fr. Damé.

I.

În tempulu pe candu domnea la Verona Bartelemele la Scala, doue familii din acestu orasiu devenira namice, fia pentru ca apartineau unor fractiuni contrarii, fia pentru ca aveau ôre-care cuvinte de cârtă între densele. Erau familiile Capuletiloru si Montechiloru. Sôrtea si natur'a le favorisase de o potriua pe amendoue; dara inamiciti'a lor costase vieti'a la mai multu copii ai lor. În fine, obosite sên temendu-se de amenintiarile domnului, care vedea cu superare certele oru, încetaseru de a se mai urmari. Fâra înpacare ôrmala, se apropiaseru cu încetulu, astu-felu în catu înenii din ambele nêmurii începuseru a se frecventâ lin nou.

Se întâmplâ câ, în tempulu carnevalului, se se dea în cas'a lui Antonio, capulu Capuletiloru, omu bogatu si iubitoru de placheri, serbari de di si de nôpte, la care derga orasiulu întregu. Obiceiulu amantiloru a fostu le a urmâ totu-dêuna pe iubitele lor în ori-ce locu, cu apt'a si cu gandulu. La una din acele serbari veni lupa iubit'a sa celu mai teneru dintre Montechi. Era ramosu, bine facutu, placutu si plinu de curtenire; pentru a se ascunde mai bine, purtâ unu costumu de infâ. Dêru, candu isi scôse masc'a, dupa obiceiulu alului, tôte privirile se întôrseru spre densulu. Toti e minunau de frumuseti'a lui care întrecea pe a tuturor femelloru; toti se mirau de present'i'a lui în acea asa, mai cu sêma nôptea. Vederea lui nu produse

asupra nimenui atata efectu câtu asupra ficei lui Antonio. Era singur'a sa ficia; era în adeveru de o frumusetia rara, încantatôre si placuta. Cea d'antaiu privire a lui Romeo o sagetâ pâne în fundulu ânimei, si cu atata vioiciune, în catu ea simti ca din acelu momentu, încetase de a mai fi stapana pe sine.

Romeo stâ la o parte, singuru în midioculu serbarii; rar luâ parte la jocuri si la convorbirile vesele; ori-cine l'ar fi privitu, l'ar fi luat dreptu unu tineru, pe care amorulu ilu domnesce si 'lu sparia. Tineru feta fi si mai multu miscata. Nu audiâ pe toti înprejurulu ei spunendu ca unu cavaleru atatu de frumosu este facutu câ se placa?

Suna miediulu noptii si serbarea era se se sfîrșiesca. Se începù joculu faciiloru, ce se jucâ atunci pentru închiderea balurilor. Jucatorii se asiediau în arcu; fia-care cavaleru potea se-isi schimbe dômn'a, fia-care dômn'a se-isi schimbe cavalerulu si se alêga unu altulu dupa placulu seu. Tôte femeiele observau pe Romeo. Întemplantia joculu ilu puse langa fêt'a înamorata. Dincolo de densa, la drêpt'a, era unu tineru nobilu, numitu Mercutio, care suferea de unu morbu particularu, manile sale erau totu-deauna înghetiate. Candu Romeo luâ man'a fetei, ea, pôte din dorintia d'a audi vocea frumosulu ei cavaleru:

— Bine-cuventata fia, dise ea, venirea vôstra langa mine, Romeo.

— Bine-cuventata, relua Romeo, care observase staruinti'a privirii Julietei, bine-cuventata se fia venirea mea? . . .

— Dâ, bine-cuventata, pentru-ca 'mi vei încaldi acêsta mana, pe candu Mercutio 'mi va îngheti'a man'a stanga.

— Ah! urma Romeo, luandu pucina îndrâsnêla, dêca man'a mea încaldiesce man'a d-tale, frumosii d-têle ochi 'mi înflacarêza ânim'a. . .

Juliet'a surise; apoi, câ si cum s'ar fi temutu de a fi audita, dise încetu:

— Iti juru, Romeo, ca nu este aici nici o singura

femeie care se 'mi para mai frumôsa de catu d-ta, supt acêsta haina.

— Asia cum suntu, respunde Romeo, care simtiâ o nespusa iubire nascendu-se în sinu'i, 'mi vei permite de a deveni servitoriu credintiosu alu frumusetii d-tale.

Serbarea se sfîrși. Romeo se gandi la crudimea femeiei pe care o iubise pane atunci si se decise a nu iubi de catu pe ficia lui Antonio, de si era nascuta printre inamicii sei. Tineru copila din parte'i nu visâ de catu pe Romeo. Dupa multe suspine, se convinse ca nu va fi fericita de catu luandu'lu de sotiu.

Framentati de acelasu doru, fia-care purtandu sapatu în anim'a sa icôna si numele celuilaltu, cei doi amanti se intalniau la biserica sên se priviau de la ferestrele lor. A se vedea era singur'a lor placere. Romeo, mai ca sêma, se înbetâ de farmecele Julietei; în tôte noptile, cu pericolulu vietiei sale, venia, singuru înaintea casei lui Antonio. Cate odata, suindu-se pe balconu, în nescirea chiaru a fetei, remanea acolo, catandu se auda dulcele sunetu alu vocii sale.

Într'o nôpte, lun'a stralucia mai multu de catu totu-dêuna; fia din întemplantie, fia pentru ca audise pe Romeo în celalalte seri, Julieta deschise ferêstr'a si se facu ca ilu vede pentru antaia data.

— Ce faci acolo la or'a acêsta? întreba copil'a.

— Ceea ce voiesce amorulu.

— Dêru, dêca te-ar vedea cine-va?

— Asiu muri. . . Voiu muri dêca nu vrei se m'asculti. . . Ori unde asiu fi, me condamnu a muri! Fia celu pucinu langa aceia cu care asiu fi voitu se traiescu, dêca ar fi voitu densa si D-dieu. . .

— Ah! relua Juliet'a, ôre vointi'a mea ne va împedecâ de a trai împreuna? . . .

— Este cu potinti'a de a te dori mai multu de catu te dorescu? Dâ, se voiesci se fi a mea si nici o potere nu ne va potea desperti.

Luara dispositiuni câ se convorbêsca mai lesne în nôptea viitôre. Romeo reveni de multe ori supt balconu. Într'o sêra, cu tôte ca ninge fôrte tare, afla pe Julieta la postulu ei de asteptare.

(Va urmâ.)

*) Scriitoriu italianu din secolulu alu XVI-lea.

celoru 10 milioane de ne-magiari se li se dea aceea directiune pe care o dorescu.

Prin acestea nu voim se dicemu, ca ne-magiarii aru dori se se delaturedie cu totulu intrég'a constitutiune unghuresca. Nu, aceea ce dorescu ei este: cá magiarii se se retraga in intrulu cadrelor constitutiunei unghuresci. Si tocmai pentru ca o inpacare cu Boemi'a ar oferi posibilitatea cá magiarii se fia restrensi, atatu in relatiunile cu Croati'a, catu si din Ungari'a intre marginile loru firesci, pentru aceea si o inpacare cu Boemi'a ar fi salutata cu bucuria, din partea celoru 10 milioane de nemagiari din Ungari'a.

Nu ne facemu ilusiunea a considerá inpacarea cu Boemi'a cá si unu ce aprópe de indeplinire. Precum ni se pare acésta inpacare mai are inca de a percurge o buna distantia de drumu. Va trebui se se emancipede de óresicari prejuditii, va trebui se se dedea a nu se teme de amenintiarile magiariloru, va trebui a se luá o directiune mai corespundietóre intereselor monarchiei in politic'a esterna si cu deosebire in marea cestiune orientala, pana ce s'ar potea incheiá o inpacare multumitóre cu Boemi'a. Dara cá acésta inpacare, care totu-odata implica o parte din destinele monarchiei, in fine totusi se va face, pentru acésta ne garantédia credinti'a in viitoriulu monarchiei. Acele cali pe care le au apucatu monarchi'a nóstra, ea nu le au umblatu niciodata. Elementulu germanu n'a jecatu in Austri'a nici-odata unu rolu subordinatu si celui slavu, care este elementulu celu mai numerosu nu i s'au contestatu nici-odata insemnatarea sa pentru destinele monarchiei. Ar trebui cá cineva se desperedie de viitoriulu marelui imperiu dunarénu, deca ar admite, ca pentru viitoriulu acestui mare imperiu cu 36 milioane ar potea fi datátóre de mesura vointi'a si viitoriulu unei semintii de 4—5 milioane, precum este aceea a magiariloru.

Revista politica.

Sibiin, 30 Ian. st. n. 1879.

Dupa o desbatere lunga, care dura 9 zile, in fine camer'a deputatiloru parlamentulu austriacu incuviintia cu o maioritate de 54 voturi tractatulu dela Berlinu. Ori cine, aducendu'si aminte de situatiunea ce s'au creatu ambeloru parlamente dualistice, prin primirea mandatulu de ocupatiune si prin punerea lui in lucrare nu va potea fi suprinsu, aflandu despre acestu resultat alu votarii, care era de prevediutu. Las' ca delegatiunile esmise din sinulu ambeloru parlamente, nu numai ca au incuviintiatu politic'a urmata in Oriente, dara votara si creditele ce li s'au cerutu, cum potea acuma camer'a deputatiloru din Vien'a si ori ce altu corpu reprezentativu se desaprobiede aceea ce au incuviintiatu odata delegatii ei?

Parlamenteloru, puse fatia in fatia cu fapte inplinite precum este aceea „Bosnia jam occupata“ nu le remane alta de facutu, decatu desaprobandu cele intemperate si declinandu raspunderea asupra acelora cari le au comis, se le ia la cunoscentia si se pórté tóte consecintiele ce au urmatu si care voru mai urm'a inca. Acésta vedemu ca se si facú din partea camerei deputatiloru din Vien'a. Mai remane cá dupa acésta tractatulu dela Berlinu se tréca si prin instanti'a cassei de susu, care aflandu-se in aceeași positiune cá si camer'a deputatiloru, nu va avea in catrau, decatu a o imitá.

Ori catu de inversunata si iritata ar fi opoziitiunea din diet'a unghuresca, nu incape indoiala ca in urm'a urmeloru, va trebui se musce si ea din acru lu meru alu tractatulu dela Berlinu. Lumea se ascépta érasu la desbateri furtunóse si la scene scandalóse din partea opoziitiunei unghuresci, care de siguru ca nu voru contribui nici la consolidarea sistemulu dualisticu, deja atatu de multu descreditatu si nici la restaurarea prestigiulu si alu demnitatii parlamentarismulu unghurescu compromisu in modulu celu mai necrutiatu, din partea chiaru acelora, cari ar fi chiepati se ilu redice si se ilu apere.

Diu'a de 28 Ianuariu a fostu diu'a aniversarii a mortii marelui patriotu magiaru Franciscu Deak nascutu Pescariu, de nationalitate macedo-romanu. Singuru numai diariulu unghurescu, scrisu in limb'a germana „Pester Lloyd“ si-a adusu aminte de marele barbatu de statu alu Ungariei si iau serbatu memori'a intr'unu articolu de fondu plinu de accente elegice si doreróse, in care recunosce, ca oper'a lui Deak adeca dualismulu nu si-au inplinitu promisiunile si ca au ajunsu a fi unu obiectu de jucarie alu capritiósei sorti.

Asia este! dicemu si noi si amu disu, dara a

cui este vin'a? De siguru ca nu a acelora, carora li s'au luat totu fara se li se dea nimic'a in schimbu, ci a acelora, cari castigandu totu si inca mai multu decatu s'au asteptatu ei insii, s'au purtatú cá fiulu resspitoriu din Evangelia. Ei nu numai ca n'au mai adaosu nemica pre langa aceea ce au avutu si ce le au remasu dela parinti, dara au resspitu pre langa alu loru si averea altora, la care n'aveau nici unu dreptu din simpl'a cauza, ca n'au castigat'o ei si nici n'au muncitu pentru ea. Talantulu ce li s'au datu loru nici nu l'au ingropatu si nici nu l'au sciutu inmultu, ci l'au prapaditu, inpedecandu si pe ceilalti confrati ai loru de a isi fructificá talantele ce li sau datu si loru de bunulu D-dieu.

In catu pentru memori'a lui Deák, apoi o patiesce si elu cu natiunea sa asia, cum o patiescu si o suta altii la alte natiuni, carora posteritatea nu le mai inpletisce cununi de lauri. Ochii pe cari nu i mai vedi ii uiti lesne, dice unu proverbu orientalu.

Pentru noi romanii a fostu diu'a de 12/24 Ianuariu o di de serbatóre si de pretióse amintiri. A fostu anulu crancenei batalii dela Smárdanu! Éta cum se exprima diariulu „Romanulu“, decanulu pressei de dincolo de Carpati, vorbindu despre acea di marétia:

„Acésta batalia, la care luara parte 6 batalióne din regimentele 4 si 6 de linia si alu 9-lea de dorobanti, este una din episódele cele mai glorióse ale resbelulu romano-turcu.“

„Prin dibacia, curagiu si aventu trupele romane gonira pe Turci in diu'a de 12 Ianuariu, din satele Tatargicu, Novoselei, Rupca si Rajanovce, unde erau intariti si apoi pasira la ataculu Smárdanului, intarire din cele mai insemnate ale cetatii vergine si destinata a o aperá despre uscatu.“

„Trei redute care aperau positiunile sateloru Smárdanu si Inova, au fostu luate cu asaltu de trupele nóstre, dice darea de séma oficiala a acestei lupte, si lupt'a a duratu dela 3 óre pana la 6 óre sér'a. Siantiurile reduteloru si campulu inpregiuru erau acoperite cu preste 300 cadavre inamice si au caditu in manile nóstre 6 tunuri de 9 cu munitiunile loru si unele chiaru incarcate, — atátu a fostu de impetuosu ataculu, — 250 prizonieri nizami, mai multe sute puscii Peabody, Martini si Snider. Restulu trupeloru inamiculu a fostu pusu pe góna in cea mai mare desordine, retragénduse in Vidin. Trupele au fostu conduse cu inteligentia si bravura de sieffi loru; nu se audiá cá semnalu alu trompeteloru, de cátu inaintarea si pasulu gimnasticu.“

„La acésta lupta a concursu si Calafatulu cu unu focu fórté viu; éra preste Dunare erau in actiune 78 tunuri.“

„Reamintindu acestu maretiu faptu de arme, pentru a ilu tienea necontentu viu in memori'a Romaniloru, depunemu pe mormentulu eroiloru caduti espressionea recunoscintei si a admiratiunii natiunei.“

„Din mormintele loru au resaritu glori'a patriei si asigurarea viitoriulu ei.“

In momentele din urma sossu din Parisu surprindietóre scire telegrafica din care aflamu, ca Mac-Mahon printr'o scrisóre adresata cátra presiedintele camerei si-au datu demissiunea de presiedinte alu republicei. Ambele camere s'au intr'unutu la 4½ óre in congresu si au pasitu la alegerea noului presiedinte, care si fú alesu in persóna lui Grevy, fostulu presiedinte alu camerei deputatiloru. Din 670 voturi Grevy a primitu 563 si a fostu proclamatu intre entusiastice aclamatiuni de presiedinte alu republicei, alesu pe siépte ani.

Tractatulu dela Berlinu in camer'a deputatiloru austriaca din Vien'a.

Desbaterile asupra acestui obiectu au duratu noue zile intregi. Intre númerosele cuventari ce s'au tienutu si de astadata, cuventarea deputatulu polonu din Galiti'a Otto Hausner a fostu cea mai interesanta. Discursulu acestui oratoru, care astadi este celu mai serbatoritu in parlamentulu din Vien'a, a fostu asteptata cu o mare incordare si nerabdare, atátu de amici cátu si de contrarii sei. Conformandu-ne restrensului spaciú de care dispunemu, ne credemu cu tóte acestea datori a pune subtu ochii cetitoriloru nostrii unu estrasu destulu de sufficientu din acésta a dou'a cuventare a deputatulu polonu, care merita o deosebita consideratiune din tóte punctele de vedere.

Estrasulu pe care-lu lasamu se urmedie este tradusu de pe telegram'a originala din 24 l. c. a diariulu „Pester Lloyd“.

— Deputatulu Otto Hausner:

„Dupa ce gubernulu a contestatu dreptulu parlamentulu de a incuviintia tractatulu dela Berlinu, acuma nu ne este permis a i impune gubernulu cu forti'a acésta incuviintiare, ce ar semená cu a i-o aruncá pe capu (ilaritate). Acésta ar insemná a isi dá de buna voia aparinti'a de servilismu. A respingé tractatulu dela Berlinu insemnédiá a redicá manusi'a pe care ne o au aruncatu gubernulu, a ilu incuviintia insemnédiá a alergá in urm'a aceluia, care ne au aruncatu manusi'a si a ilu conjurá se faca bine si se isi o reia. Respingerea este de lipsa si fatia de consularile avute in consiliulu de maresiali si in comissiunea bosniaca, care deja in tempulu celu mai apropiatu voru reclamá insemnate abateri dela tractatulu dela Berlinu. Atunci camer'a deputatiloru se va aflá in aceeași positiune, in care s'au aflatu gubernulu francesu alu lui Louis Philippe in 1848, candu elu recunoscu confederatiunea elvetiana de potere belligeranta numai in acelu momentu, candu ea era sparta, resspita si nimicita.“

„N'ar fi primulu casu, cá mici rezultate militare reportate in afara, se fia urmate de mari mesuri reactionare in interiorulu statulu. In Prussi'a la anulu 1864 dupa victori'a asupra sirmanei si micei Danemarc'a, dupa o victoria de 30 contra unu, s'au inauguratu o campanie fara crutiare in contra dietei subt parol'a: „Se luamu cu asaltu Düppelulu internu!“ Ei bine, eu nu sciú cum se face, dara mie mi se pare, ca ne aflamu in preser'a asaltulu asupra „Seraievolu internu“. Fia, cá se ne aparamu celu pucinu asia precum o au facutu acei insurgenti aci atátu de multu defaimati! Fia, cá noi se nu iesimu cu cheile asiediate pe perini de catifea, inaintea acelora, cari cu desconsiderarea paragrafeloru si in numele salutei statulu voiescu a le negá pe calea interpretariloru.“

Polemisandu mai de parte cu ministrulu Unger oratorulu citandu unu pasagiu din cuventarea aceluia continua:

„Austri'a nu se póte preface intr'o confederatiune inpotenta compusa din state midiolocii, ci ea trebuie se isi pastredie rangulu de potere mare, luptanduse in tóte directiunile. Tocmaila Austri'a se póte aplicá maccim'a de a fi séu ciocanu séu nacoval'a; Austri'a trebuie se fia subiectulu propriei sale actiuni, deca nu voiesce cá in scurtu tempu se ajunga subiectulu actiuniloru streine“. Din acésta elocentia consumátóre mai ca se potea audi bubuitulu tunurilor si se potea vedea redicandu-se colóne de fumú . . . Asia dara ciocanu séu nacovala, a mancé séu a fi mancatu (ilaritate), acésta se fia parol'a erei nóstre de civilisatiune? Si deca acésta intieptiune fara consolare ar fi numai si adeverata! Dara din nefericire avemu o istoria si o memoria; acestea ne invétia, ca de 30 de ani incóce, aprópe fara exceptiune, dupa ce amu atacatu, dupa ce am fostu subiectu si dupa ce am cautatu triumfuri, de regula amu suferitu in modu intensivu. (Voci: prea bine!) Asia dupa ultimatu comitelui Buol adre, satu Sardiniei urmá Solferino si dupa politic'a de hegemonia germana si dupa expeditiunea la Schleswig urmá Königgrätz. (Voci: prea bine!)

„Si mai insemnatu este unu alu douilea pasagiu din cuventarea ministrulu-oratoru, in care se dice: „Nu statulu este facutu pentru constitutiune, ci constitutiunea pentru statu, constitutiunea trebuie interpretata asia cum o pretindu interesele si prosperitatea statulu.“ Partea prima a constructiunei este fara nici o scadere, dara cea din urma schiopa; tocmai pentru ca constitutiunea este facuta pentru statu, ea póte fi modificata numai de cátra factorii competenti (Voci: prea bine!) pentru ca si manile sunt facute pentru omu, éra nu omulu pentru mani, si manile sunt periculóse pentru copilu, pentru celu nepreviedietoriu, pentru celu alienatu, pentru scleratululu viciosu si pentru celu ce se sinucide, si totusi nu este permis a le legá, a le inlantiu, a le mutilá séu a le amputá, decatu numai in casuri de suprema necesitate si numai din partea unoru judecatori séu medici competenti, si unu omu fara mani, unu omu cu mani legate este o fintia netrebica si lipsita de aperare, precum ducu si state fára constitutiune séu, cu constitutiune falsu interpretata, pentru cetatiunulu statulu o viatia netrebica si lipsita de aperare.“ (Aplause prelungite.)

„Acea maccima, cá salutea statulu primédia inviolabilitatea constitutiunei, este unu locu comunu, o panacee fórté placuta, dá ea este carligulu prin care se potu sparge tóte incuietórele dela sanctuariulu constitutiunei, afle-se acelu cárligu in manile tuturor partideloru estreme, fia ale reactionariloru, ale loviturei de statu séu ale insurectiunei. (Voci: prea bine!) Acésta constructiune bine considerata, in fondu este revolucionara. Candu am auditu acele cuvinte ale ministrulu-oratoru, imi pareau cunoscute si am meditatú si am cautatu si in fine le aflaiu intr'o carte vechia despre revolutiunea francesca. Acele cuvinte au fostu exprimate dejá litera de litera: „La république n'est pas pour la constitution, mais la constitution est pour la république; lorsque le salut de la république l'exige, la constitution doit plier.“ Si cine au disu aceste cuvinte? Danton!“ (Aplause vii si ilaritate.)

Dupa ce oratorulu mai polemisedia in modu sarcasticu cu cátiva antevorbitori, trecéndu la tractatulu dela Berlinu continua:

„De o suta de ani incóce omenimea si-au luat unu aventu grandiosu si numai relatiunile dreptulu internationale ne oferu unu spectacolu intristoriu si rusinatoriu. In sciintie si inventiuni amu facutu progresse admirabili, dara generatiunea care le au facutu este tractata asia, cá si pe tempulu proceseloru vrajitóreloru si alu incvisitiunei si totu asia li se dictésa si tractate de resbelu si de pace. (Aprobari in steng'a). Organizatiunea interna a stateloru n'au tienutu pasu cu acelu mersu de titani alu societatii omenesci. Deca ar vrea cineva se numere acele state in care viati'a constitu-

tionala este o realitate si s'au prefacutu in carne si sange, apoi i sunt de ajunsu degetele dela o mana. Si chiaru in momentul acesta, in Berlinu se prepara unu atentatu asupra demnitatii si independentiei reprezentantiloru poporului, precum nu s'au mai facutu unu asemenea acestuia la nici o natiune civilisata. (Bravo! bravo!) Resbelulu, acésta teribila stare esceptionala, au remasu in permanentia si drepturile si faptele pe care le creadia sunt totu asia de absurde cá si inainte cu 100 ani. Militarismulu apasa cá si unu alpu monstruosu asupra Europei. Din aceste neajunsuri apesatore s'au desvoltatu spectrul inspaumentatoriu alu socialismului; pentru-ca cine póte negá, ca in statele militare cele mai puternice, in Germani'a si in Russi'a, socialismulu isi redica in modulu celu mai amenintatoriu capulu, in tempu ce in Angli'a, care possede cea mai mica armata teritoriala, cu tóta inegalitatea de clase ce domnesce, acolo se afla fórté pucini socialisti. Legi esceptionale, proscieri, confiscatiuni, milióne chieluite pe constructiuni de ale statului nu ajuta nemicu in contra acestui reu, déca socialismulu diplomatiloru cu broderii de auru colo susu, dá di de di esemplu si instructiuni pentru socialismulu celu cu bataturi pe mani alu lucratoriloru de josu."

Ací oratorulu face o paralela intre congresulu din Berlinu, Vien'a si Parisu, alu carei rezultatu ese in defavorulu celuiu primu.

"Tractatul din Berlinu au aflatu formul'a traditionala pentru precupetirea popóraloru si au inventatu darea in arenda a popóraloru. (Prea bine!) Elu au sdruncinatú tóte notiunile suveranitatii, dara n'au delegatu nici cestiunea orientala, nici n'au asiguratú pacea, nici celu pucinu pe luni inainte, ci din contra, cá si candu ar fi facut'o cu intentiune, elu a deschisu usi'a si pórt'a la tóte celelalte stipulatiuni, conventiuni si tractate separate, asia cá astadi avemu inaintea nóstra unu tractatu, din care Russi'a fara de a i se face vre-o contradicere, rupe unu petecu dupa altulu. Cestiunea orientala nu este nici decum de a se deslegá in modu definitivu in Orientu, ci numai prin restabilirea independentiei cá statu, a Poloniei. La 1854 Metternich inca a fostu de acésta parere. Consiliulu seu a fostu atuncea luatú in considerare, dara elu suferi naufragiu din cauza cá poteriile apusene refusara garantarea provinciiloru italiene, pe care o cerea Austri'a. A se asteptá asia ceva dela autorii tractatulu dela Berlinu ar fi fostu unu ce pe dosu; dara totu asia de gresita ar fi si spriginirea unei politice de cucerire in sensulu Russiei, o politica, care in locu se exploatedie Plevn'a, o lasa se cadia si sacrificia Romani'a; o politica, care asemenea animalulu pe plaiulu sterilu, pentru ca se vorbim cu Göthe, se invertesce intr'unu cercu in decursu de trei ani pentru castigarea Bosniei si care au pierdatu tóte celelalte din vedere; o politica, care au intrebuintiatu tóta art'a prefacétoarei pentru cá se ajunga la acésta tianta neinsemnata ce revoltédia bunulu simtiu; o politica, care au creatu o situatiune din care sunt numai doue esiri: si adeca: séu continuarea de a merge si de aci n'ainte mana in mana cu Russi'a pe calea nedreptatii, séu incetarea guvernului comitelu Andrassy. Cine s'ar mai indoui despre acésta, acela n'au cetitu voluminósele pledoarii de operare ale comitelu Andrassy in delegatiuni, acelu asaltu furiosu indreptatu in contra legitimitatii adeverulu in istoria, acelu ecsposu istoricu alu avenimentelorú din 1875 si 1878, care imi aduse aminte de acelu galofobu nemtiu, citatu de Börne, care au tiparitu si au respanditu unu dictionariu si o gramatica falsa a limbei franceze, pentru cá asia se impiedece invetiarea corecta a limbei franceze in Germani'a. (Haritate.) Totu asia s'ar potea tipari si respandi ecsposulu comitelu Andrassy, pentru de a face cu totulu imposibila cunóscerea corecta a faptelor." (Haritate.)

Oratorulu supune apoi criticei unele articole singuratiche ale tractatulu dela Berlinu si ajunge la conclusiunea, ca imediat'a rechiamare a trupelorú nu se póte considerá cá o consecintia a neincuviintiarei tractatulu. Trupele se remana acolo, pana se va restabili o noua ordine de lucruri si pana ce se va inchei'a cu Turci'a o conventiune, dara o conventiune adeverata si leala, care se apere pe Turci'a de reinoite atacuri din partea Russiei.

In fine face urmatórea propunere: "Considerandu cá de mai lungu tempu in fati'a parlamentulu se afla unu ministeriu demisionatu; considerandu mai de parte, ca nu s'au incheiatu conventiunea cu Turci'a, prevediuta la Art. 25 alu tractatulu dela Berlinu, care asia fiindu era obligatóre si prin urmare ocupatiunea partiloru de teritoriu turcescu, precum si urmarea chieltuelleru facute, cu care s'au incarcatu din caus'a acésta inperiulu, nefindu inca sustienute pe o basa de tractatu legalu si perfectu, camer'a deputatiloru nu se considera de indatorata a isi exprime dejá cu acésta ocaziune incuviintiarea constitutionala a tractatulu dela Berlinu, si rezervandu'si votulu seu asupra proiectulu completatu ce va fi a se presentá din partea unui ministeriu definitivu, trece la ordinea dilei." (Aplause vii, prelungite.)

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

— (Sebesiu in 15 Ianuariu 1879.) Romanii din acestu orasiu, fara indoiela ca prin vitalitatea si concordia lorú au ajunsu de vr'o cáti-va ani incóce a conduce destinele acestui orasiu.

Daca in acestu scurtu tempu ei au trasu jaru la ól'a lorú séu nu, precum au facutu sasii pana acuma de vr'o 600 ani incóce, acum'a nu voiescu se cercetezu, pentru-cá rezultatulu prea pucinu m'ar incantá.

Inse cu ocaziunea acésta voiescu a constatá din experientiele de pana acum'a, cá cu privire la romanii sebesieni inca se potriveste minunatu dicerea: cá dupa carulu care nu te astépta, inzadaru alergi; si a mancá cu domni mari ciresie dintr'unu blidu, nu este bine.

Romanii sebesieni fiindu prin preponderant'a lorú majoritate si cá alegatori si cá reprezentanti comunali

la cárma, la potere, au socotitu a se aliá totu cu cei dela potere, a lucrá cu ei mana in mana, cá astufelu va fi bine.

Ei au facutu asia dicédu partid'a guvernului aici contra partidei' sasesci, carea este in opozitiune contra ori carui guvernulu din Pesta, contra a totu ce nu e sasescu. Si acésta opozitiune se manifesta aici josu, acasa cu tóta inversiunarea.

La alegerea deputatulu pentru universitatea fundulu regescu, romanii d'aici s'au grabitu in ruptulu capulu, invingédu pre sasi cu aprópe 50 voturi, a face in universitate partid'a guvernului, fara care guvernulu acolo remanea facia de pangermanisti in deplina inpotentia, déca nu chiaru blamatu.

Asemenea s'a intemplatu si la organizatiunea noului comitatu alu Sibiului. Romanii d'aici, despartindu-se de fratii lorú din partile Sibiului, au intratu cu fanfare si plini de desierte sperantie in adunarea comitatulu, au facutu singuri partid'a guvernului si pentru ochii lui cei frumosi au trecutú prin focu si apa si — hula.

La alegerea din urma de deputatu dietalu, romanii d'aici au miscatu ceriulu si pamentulu de au facutu partid'a magiara si prin acésta pre guvernulu din Pesta triumfatoriu contra partidei „Tagblatistiloru,” cari erau in majoritate cu preste 60 voturi.

Si cu tóte acestea ce au castigatu?

Romanii din Sebesiu au castigatu, intre altele, urmatórele:

Ur'a neinpacata si nedumerita a sasiloru la totu momentulu, la totu pasulu, astfelu, incátu chiaru si propriile lorú pecate betrane de pe tempulu satrapiei lorú le adscriu si le arunca asupra romaniloru pentru a'i degradá si descredítá in tóte partile si colturile lumii.

Cu casuri speciale voiu servi alta-data, daca va fi de lipsa.

La universitate guvernulu e bine scutitu si ingraditu, inse facia de romani sasii totusi potu face dupa placu.

Deputatulu storsu cu multa sudóre si incordare, se afirma, cá ar fi trecutú, chiaru la partid'a opozitionala guvernului magiara din Pest'a.

E dreptu, cá acésta nu le este pe placulu activistiloru nostri, mai cu séma vedindu pre passivistii d'aici zimbundu si implinindu-se mereu mereuti profetiriile lorú despre lumea nemuliumitóre.

Se aude inse, cá, déca acésta desertiune se va constatá cá fapta in adeveru implinita, activistii vorú dá votu de neincredere deputatulu lorú opozitionalu.

Comitetulu administrativu si celu centrale alu comitatulu unde numai póte, molcomesce pe fratii sei sasi d'aici, isbindu in ale romaniloru d'aici, fara cá acesti'a se se bucare de vr'o spriginire séu aperarare din partea preteniloru lorú de cruce, de si in adeveru nu ei sunt caus'a posibilitatii acelorú amicitiiu comitalense.

Si, in fine, trecédu primariulu romanu alu acestui orasiu in merit'a sa stare de pensiune, suna versiunea si se afirma, cá, guvernulu comitatulu séu nu sciú cine are poterea, in loculu primariulu pensionatu, in semnu de pia memoria si viua recunoscentia pentru multele si mandrele servicie, va dá romaniloru de primariu pe unu sasu, se prea intielege ca pe calea substitutiunii, de si mai sunt 5 ani pana la terminarea periodulu electoralu de functionari comunali.

Mai multu nu trebuie; acésta ar fi apoi pupas'a pe colacu.

Despre treb'a acestei substitutiuni se audu si se sciú inca mai multe lucruri minunate. Inse tóte la tempulu lorú.

Cu tóte acestea romanii d'aici si asta-di tienu de partid'a guvernului din Pest'a si din Sibiú, cá orbulu de gardu.

Dumnedieu se le ajute!

Inse avemu buna sperantia, cá daca vorú merge totu asia cu omeni'a, apoi totusiu li se va deschide si lorú ochii.

Acestea am voitu se le aducu la conosciint'a publica spre orientarea ómeniloru, cari n'au patitu, si nu sciú inca, ca nu este bine a mancá cu domni mari ciresie dintr'unu blidu. — C. —

— Dev'a, 23 Ianuariu st. n. 1879. (Casin'a romana din Dev'a reinviata.) Inteligenti'a romana din Dev'a si giuru, inca in anulu d-lui 1868, convingédu-se de necesitatea imperativa a asociarii, infiintiasé aici in Dev'a o societate romana de lectura, carea inse, dupa o víetia de cati-va ani, incubandu-se si aici intre romani apathi'a si recele indiferentismu, asia dicédu pe tacute, din lips'a spriginului materialu si moralu, a incetatu si proprie si-a terminatu activitatea; fara inse cá societatea se se fi desfiintiatu formalu.

Dupa o experientia destulu de trista de vr'o 4-5 ani, constatandu-se din nou necesitatea de asociare, carea este devis'a datatoria de viatia a secolulu presentu, la initiativ'a laudabila a dlui I. Papiu, in dóue conferentie consecutive, tenute in casele numitului dnu protopresbiteru romanu, ea a reinviatu; — prin urmare casin'a romana din Dev'a, — fia dísu spre onórea actualei inteligentie romane, de asta-di inainte éra-si are víetia; si-mi pla a crede, cá acésta nóua víetia a casinei nóstre, bazata pe zelulu si activitatea laudatei inteligentie, nu va mai incetá nici-odata, dar' nici-odata.

Cu deplina satisfactiune trebuie se constatú totu odata, cá recel'a observata pana acum intre unii dintre fiii de unu sange de aici, asta-di se póte considerá de reconciliata. Am vediatu dandu man'a si versandu lacrima de bucuria, pe unele persóne, cari de ani de dile nu se vedea unii pe altii. Onóre lorú!

De membrii activi ai reinviatului societati romane de lectura din Dev'a, — afara de 2-3 dissidenti — s'a incrisu intréga inteligentia romana.

Inchiatu acésta scurta informatiune cu speranti'a, cá in aceste dile de grea nicercare pentru noi, indiferentismulu si apathi'a facia cu caus'a romanésca, in tóte

anghiurile locuite de romani, si-voru afla cátu mai curundu vecinulu si meritatulú lorú momentu. Numai asia natiunea romana si-va poté atinge scopulu doritu. — Asia se fia!*) c. — i. — c. t. —

Bârladu, 9 Iau. st. v. 1879.

— Domnule Baritiu! — Am remasu entusi-asmatu de mult'a bucuria ce mi-a produsu stimabilulu Dvóstra diariu, cându am vediatu, ca pe langa neobositele mele ostenele, in mijloculu zadufulu dilei, ati venitu Dvóstra a'mi recori ánim'a, ce cumplitu se tortureaza, in alergarea la inaltulu scopu, ce intereséza pe totu sufletulu romanescu. Iubitulu meu Domnu, imi lipsescu espresiile, spre a ve aduce pe deplinu viele multiamiri pentru osteneal'a ce v'ati datu si ve dati, prin talentele cele sublime cu care sunteti dotati de Providenti'a divina, invapaindu spiritele cele nedesvoltate si inviindu ánimele cele cadute in ghiarale mortii, éara mie imi deschideti portile cele inchise de multi secolu, preparandú'mi terenulu pe nisce base ce sunt imposibilu de a se misca. — Nu me indoescu Stimabile Domnu, ca' nici in viitoriu nu me veti da uitarii, si veti trambitia din tóte poteriile spre a resuná cu taria in urechile tuturoru Romaniloru in genere, fia ei in muntá, fia in pesteri, sau chiaru in crepturile pamentulu.

Scumpulu meu Domnu Baritiu! Me falescu a ve anunatia, cá in cálatori'a mea am fostu ajutatú de multe persóne demne de stima; dara ar fi unu sacrilegiu din cele mai mari, de asi trece sub tacere ceea ce vedú ca a prisositu in ánim'a mea, de acea indemnatu viu priu acesta a ve declara solemn, cá in Orasiulu Bârladu, mai cu osebire Onorabilulu Domnu Stefanu Neagoe au fostu unulu din cei mai excelenti luptatori spre a'mi dá concursulu celu mai pretiosu, pentru care si eu vedindu-me incantatu de o asemenea activitate, m'am silitu priu tóte fortiele mele intelectuale a'i arata din parte'mi recunoscentia ce merita si totu-odata l'am rugatu se binevoiesca a mijloci din parte'i la Dvóstra, cá se me ajutati prin mijlocéle de care veti fi dispunendu si cáte cu unu articulu spre a recomanda silintiele ce vedeti ca imi dau, si se contribuitu cu destingere de alti patrioti románi la ajungerea acestui scopu eminente.

Domnulu meu! Speru cá dupa ce voiu avea norocirea se visitediú orasiile principali ale Romaniei si voiu priimi concursulu din partea lorú, voiu veni si in Transilvani'a inadinsu spre a me intalni cu Dvóstra, la care speru ca voiu aflá o insemnata colecta de carti ect. ect. . . se me consulte cu Dvóstra ce este necesariu in viitoru, in privinti'a desvoltarii romaniloru din Macedoni'a; éra daca din nenorocire nu ve voiu putea afla, prea multu va rogu se me informati ca la biroulu Dvóstra cátra cine se me adresediú, spre a putea face totulu cá si cu Dvóstra.

Cu acestea ve rogu a primi distins'a stima si scumpatatea ce o pastrezu Personei Domniei vóstre cá celuiu impreuna lucratoriu la unu asia scopu nationalu.

Archimandritulu Chiriacu.

Not'a Redactiunei. Cuviosii'a sa parintele Archimandritu Chiriacu a venitu in Romani'a spre scopulu comunicatu si in acestu diariu alu nostru cu alta ocaziune, dela cenobiulu romanescu din muntele Athos (grec. Hagion Oros, ital. Monte santo, rom. Santulu munte, lungu de 5, latu de 1 1/2 miluri, pana la tiernii marei egeice seu albe.) Pe acelu teritoriu éra de de multu vreo 5 cetati, care sub despotismulu bizantin si apoi turcescu s'au prefacutu successive in monastiri. Astadi mai sunt acolo, afara de mai multe sechastrii si paraclise, oreo 20 de monastiri sau cenobii de ale mai multoru natiuni, intre care si un'a mai modesta romanésca, despre care se vorbi mai deunadi cu multu zelu crestinescu si nationale in camer'a Romaniei. Scopulu principale alu parintelu archimandritu este, cá pe langa alte reforme necesarie se arunce temelii sigure la o biblioteca romanésca, din care se se póta instrui si lumina tineri din vecin'a Macedonia. In convenirea personale ce avuseramu cu par: Archimandritu de doue ori, cuv. sa ne invitá si pe noi cá se'i stánu in ajutoru. Atunci nu 'iamu promisú nimicu, dara planulu nostru éra facutu din aceleasi dile. Noi adeca amu simtitu din capulu loculu marea necesitate de a informa pe publicu inainte de tóte, si pre cátu ne stá in poteri, despre starea actuala a coloniiloru romanesci (macedoromane) din penisul'a Balcaniloru, totuodata si despre importantia lorú pentru natiunea romana, Lectur'a memorandulu macedoromaniloru si una alta serie de articlii in aceeaasi materia, indemná pe parintele archimandritu cá se ne adresedié acésta epistola plina de complimente caldúrose, pe care inse noi le primimú numai sub conditiune, daca vomu fi in stare se facemu neasemenatu mai multu pentru scopurile cuviosiei sale. In monastirile dela muntele

*) Nu ve mirati de micile rivalitati asemenea celor ce s'au vediatu si pe la dvóstra. In tóte comunele orasiiloru mici si la tóte popórale, secaturi de acestea sau la ordinea dilei; dara spiritele luminate se sciú inaltia mai pre susu de ori-ce absurditati cá cele din Abdera, si voru ride totudeauna de ele cá Democritos. La noi dissensiunile sociale de multe-ori sunt si artificióse, provocate cu maiestria satanica de catra intriganti straini. Se ne ferimú si aparamu de veninulu lorú. Aceia semena adesea sierpiloru cu clopotiei (Klapperschlange), cei mai veninosi, dara avendu audiulu sanatosu, ii simti de departe si te dai din calea lorú, sau te prepari cá se 'i turtesci. Nici-odata elementulu nostru nationale nu a fostu atacatu si lovitú din atatea parti, din laintru si din afara, cá tocma in acésta epoca de crisa suprema, sociale si politica. Nici-odata pism'a si ur'a contra natiunei romane nu s'a manifestatu cu mai mare furia, decâtu tocma acum. Toti ne urescu, toti ne voiescu perirea. Nu noi vomu fi acei satui de vehiculu blastemu, cá se mai facemu pe voi'a neamiciloru. Uniti-ve in eugetu, uniti-ve in simtiri; asociati membrii cátu se póte mai multi. Not'a Red.

santu era odinioara multe biblioteci frumoase si colectiuni de manuscrise din cele mai interesante, nu numai grecesci, ci si in alte câteva limbi. Ori-câtu s'ar fi parutu a fi scutite acelea tesauri in monastiri, ele totusi au fostu mai de multe ori depredate, devastate, pâna ce mai pe urma strabatendu si acolo barbaria si nesciint'a intunecosa, tocma si calugarii proprietarii lor, le dedesera uitarii. De candu professorulu Fallmerayer din Bavaria (1831 et 1840) deschise ochii europeniloru asupra muntelui santu, literatii loru s'au aruncatu cá corbii mai alesu asupra manuscrisurilor si — le-au furatu. Francesulu ar dice aci: „Totu cá pe la noi.“ Acuma vedeti care sunt scopurile parintelui Chiriacu. Preste 12 mii de carti romanesci au adunatu din Romania'a; e decisu a continuá colectiunea si pe la noi.

Sciri diverse.

— („Crucea rosie“ si colectele facute pentru ostasii romani raniti.) Diariele „Romanulu“, „Timpulu“ si „Romania libera“ luandu notitia despre darea de sâma publicata in brosiura de catra d-n'a Judita Macelariu cá colectanta, îi adresédia multamirile lor in terminii cei mai magulitori, precum si in genere tuturoru cari au contribuitu cu devotamentu la uxorarea si vindecarea ranelor osteniloru romani.

In registrandu si din parte-ne cu viua placere aceste cuvinte de recunoscere ale colegiloru si confratiloru nostri din Bucuresci, ne simtimu indatorati a constata, ca pre langa frumoasele sume colectate din partea prea stimabilei d-ne Macelariu, s'au mai facutu colecte inca si din alte parti ale tiei, care la tempulu seu, parte s'au publicatu prin diariele nostre, dara o mare parte din ele nu, fiindu tramise directe séu transito la „Crucea rosie“ din Bucuresci, de exemplu prin casele comerciale Fratii Stanescu, si Diamandi Manole din Brasiovu. Ar fi deci forte consultu si nu ne indoimu, ca la tempulu seu se va si face, cá comitetulu „Crucei rosie“ se publice o dare de sâma detaliata a tuturoru colectelor si ofrandelor ce au intratu si care inca nu au fostu publicate, pentru cá se se póta constata sumele ce au fostu tramise din aceste parti cá tributulu alu fratietatii si umanitatii.

— (Balu.) Casin' romana din Beiusiu va arangea in diu'a de 15 Februaru a. c. st. n. unu balu in favorulu bibliotecii sale.

— (Cunoscutulu patriotu si publicistu austriacu Dr. Franciscu Schuselka) redactorulu diariulu „Reform'a“, a fostu lovit de guta (apoplexia) pe partea stanga a corpului. Fiindu forte inaintatu in etate, medicii spitalului civile din Vien'a unde au fostu transportatu din locuint'a sa privata, au pucina sperantia de a potea reinsanetosiá pe acestu distinsu si onestu publicistu, care a fostu si unu mare filo-romanu. Ne aducemu aminte, cá pe la anulu 1870 séu 71 damele romane din Transilvania iau oferitu in semnu de recunoscintia patriotica unu frumosu suveniru, constatoriu dintr'unu necesariu pentru scrisu, lucratu cu multa arta.

— (Statistic'a iesuitorulu.) Precum scrie diariulu clericalu „Germania“, armat'a acésta infiintata de asceticulu calugaru spaniolu Ignatiu Loyola, numera astadi 10.033 combatanti, dintre cari 4660 sunt preoti de miru.

— (Carnevalulu in Bucuresci.) Cu incepearea carnevalului, dice „Pressa“, o multime de baluri si-au deschisu portile amatoriloru de asemenea petreceri. Dintre acestea insa, prea pucine sunt, séu potemu dice de locu, unde si familiile onorabile se póta veni.

Comitetulu teatralu intielegendu acésta si voidu a implini dorintiele de asemenea natura, si-a propusu cá, incependu din 13 Ianuariu se dea in teatrulu nationalu siése baluri si anume in fia-ce sambeta la 13, 20, si 24 Ianuariu si la 3, 10 si 17 Februaru.

Orchest'a completa a operei italiene, sub dirigerea d-lui Ludovicu Wiest si music'a militara, voru esecutá ariele de dantiu cele mai noue si cele mai cu renume. Pretiulu intrarii 4 l. n. „Press'a.“

— (Unu betivu de spiritu.) Unu betivu, care dupa ce se inchina destulu lui Bachus intr'unulu din templele sale, trecendu pe din'aintea unui cismariu-cârpaci, care era ocupatu cu a pune talpa la o incaltiaminte, i se adresá dicendu'i:

— Me, dobitocule, tu esci cismariu-cârpaci, si facu prinsóre ca nu scii din ce se pôte face o incaltiaminte trainica.

— Audi colo, dar' cum se nu sciu: din piele si din talpa buna.

— Ba dieu ca nu, talp'a se o faci din limbi de femei, ca nu se tocesce si insuraturile din piele de betivu, pentru ca nu sugu apa.

— (Morte poetica.) Era in strad'a Dorobanților — scrie „l'Orient“ din Bucuresci — o tenera feta, care avea particular'a indatinare de a manca tota diu'a charthie de tigarete. Acésta mania avea se i fia fatala.

D-siór'a C . . . avea unu alesu alu animei. Nemicu de miratu, pentru-ca era frumoasa. Amantulu avu mai dilele trecute curiós'a idea de a i oferi cateva carticele cu charthia, pe ale caroru fointe scrisese cu cernela verde, — colórea sperantiei — cateva macesime alese, prin care isi versá foculu ce i ardea anim'a.

D-siór'a C . . . inbuca, se prea intielege, cu mare gustu acele apropouri galante. Dar vai! cernel'a cu care erau ele scrise era colorata cu ajutorulu sulfatului de cupru si nesocotit'a feta a muritu inveninata.

„Rom. Libera.“

Cestiuni literarie romanesci discutate in diarie de alte limbi.

(Urmare.)

Pe unii dintre fonetistii dela Iassi si Bucuresci i'au apucatu de câteva ani incóce cumplit'a bóla a latinophobie, precum suferu si unii etnologisti de latino-manía. Acestea sunt doue cali estreme, de care s'aru potea ferí unii cá si altii si se caute calea cea de miodiocu, calea de aur. Cu etnologistii ne propuseramu se conversamu candu ne vomu mai ocupa odata de dictionariulu societatiei academice si candu vomu face recensiunea cartiei domnului Tim. Cipariu titulata Principia de limba si de scriptura 1847 et 1866, era alaturea cu acestea critic'a domnului Frolo. Aci mai avemu câteva cuvinte numai cátra uritorii limbei latine.

Care le sunt argumentele? Nu cumva ur'a religioasa? Atunci nu se pôte pricepe, cum Romania isi alese la a. 1866 aprópe in unanimitate unu Domnu de ritulu latinu la tron; dara si mai pucinu se pricepe, cum Senatul si Camera Romaniaei dupa ocuparea Romei prin italiani in a. 1871, la propunerea motivata prin elocentele Michailu Cogalniceanu, decretara a trimite delegati la Roma spre a felicita pe „sor'a natiune“, cá au ajunsu a 'si concentrá potestatele statului seu éra si in sinulu „manei nostre comune Rom'a.“*) Ci, ia, cam las' nene Georgie, nu mi-te face face mai prostu decâtu esci“, ne va dice pôte fratele Vasile dela Bucuresci si Iuonu dela Alb'a.

Ei, bine, fia cum dicu ei; dara apoi? Apoi éca asia, ur'a acelor fonetisti asupr'a limbei latine vine mai virtosu de acolo, cá unii nu o cunoscu de locu, altii forte reu, si éra si toti dumnealor nu voru se pricepa, cá daca ei tinu in adeveru la limba romanesc, daca sunt decisi in cugetu a o folosi, cultivá, inavuti, cá pe limba natiunei si a patriei, apoi in capu de si-aru stá, de imprumutari dela limba latina nu voru scapa nici ei nici fiii si nepotii lor, precum nu a potutu scapa nici-o limba européna, nici chiaru cele slavone, ale caroru dictionarie furnica de multimea cuventelor latine si grecesci. Ar trebui se mai scia acei fonetisti, cari nu cunoscu nici chiaru regulele fonetice, pe care o pórtu in gura si prin somnu, cá fora cele doue limbi classice nu pôte existe in Europ'a literatura, nu sciintia si arte, nu cultura si civilizatiune. Fóra ajutorulu celu mai bogatu alu limbei latine, nici chiaru limbele neolatine, italian'a, francésca spaniol'a si nici cea anglosaxóna nu aru fi ajunsu niciodata la perfectiunea in care le vedemu. Nu i'au invetiatu professorii de pre la universitatile nemtiesci si muscalesci nici macaru atáta? Nu dieu aceia, pentru-cá nici-unu philologu germanu sau slavu nu'i prea dá man'a se recunósca de pre cathedra, in presentia unor teneri de rassa latina dicundu: „Noi suntemu barbari civilizati numai prin christianismu si prin neperitóriile producte a le geniulu eleno-latinu, inportate la noi intre mari greutati, mai virtosu prin admirabil'a potere si farmecu alu limbei latine.

Dica realistii si materialistii europeni si mai virtosu germani ori-câte voru vrea, cá ei nu mai au nici-o lipsa de limba latina, cá-ci si aceia se intorcu totu la ea cá pe furisii; dvóstra inse cari voiți se figurati cá philologi, si totuodata cá buni romani, nici-o di nu veti poté fi fóra limba latina. De aceea faceti forte reu cá desmentati pe tinerimea dela scóle, cá se nu mai invetie limba latina, decâtu cá de doru, din care cauza generatiunile june nici nu mai sciu latinesce. Ori cá mai voiescu acei philologi, cá junimea se invetie mai bine russesce, nemtiesce, unguresce? Pecatu de „Collegiengelder“ platite la nisce professori cari facu specula de bani cu sciint'a pe la mai multe universitati cercetate si de juni romani. Bine ar fi se'si cera banii inapoi, dicea odata fratele Vasile.

La acestea philologii nostri de moda, unde nu ti se morfaie strimbandu din nasu asupr'a asia numitorulu latinisti si replicandu-le, cá ei se simtu in stare de a inaltia maretiulu edificiu alu limbei rumînesci numai din materialu rumînesc, adunatu din gur'a rumînilor, fóra ajutorulu limbei latine. Noi îi rogamu cu totu adinsulu cá se cerce, se mi-se apuce cátu mai curendu de dictionariu, se nu se mai tandalesca nici-o di; se nu mai suferu cá etnologistii si latinistii se'i apuce pe de inainte; le punemu inse una conditiune, cá se incete dela rol'a de parericanti, se nu aduca in limba lor cea rumînesc materialu de contrabanda totu numai din limba latina, inse sub firm'a, sub marc'a si bander'a limbei francese, ci se'si adune la unu locu numai limbile „rumînesci“ materne din tóte provinciile si regiunile locuite de rumîni, se'si construésca numai din acelea edificiu lor, se compuna dictionariu pentru tóte necessitatile spiritului omenescu, éra de limba latina se nu se atinga pe nici-o cale, nici de a dreptulu nici pe furisii prin, vreo limba neolatina. Dn.

*) Totu asia de pucinu s'ar pricepe, cum s'a intemplatu, cá clerulu superioru din Romania se faca parastasu pentru regele Victoru Emanuilu.

dr. Cihacu (elvetianu dupa tata), cá fiu adoptivu si bunu alu Moldovei, a publicatu unu vocabulariu bunicelu, in care se coprinu numai acelea cuvinte romanesci de origine latina, care se afla in gur'a poporului nostru mai alesu tieranu (rurale, saténu), ce nu scie carte si cu atáta mai pucinu latinesce. Din acelu vocabulariu mai lipsescu vreo 2—300 de cuvinte curatu latinesci stravechi, remase in limba poporulu de mii de ani, dara necunoscutu de dn. Cihacu. Se le adaugeti si pe acelea. Atáta si mai multu nimic; de alte cuvinte latinesci se nu ve atingeti cocóne Costache, Vasilache, Alecache, cá nu aveti nici-unu dreptu la ele, nici chiaru la derivatele lor. Prin urmare dv. poteti dice si scrie cátu veti voi, de es. cuventulu Capu, inca si Capatfina, si Capitanu, cá pe acestea le are ruminulu, dara nu aveti dreptu se diceti capitala si capitalu, ci in loculu acestora se ve cautati alti termini, la poporu, si nu sciu, pôte dóra veti afla in locu de capitala, glava-tina, capitalu, glavatu, sau asia ceva, éra de nu, luat inprumutu dela vecinii rusnegi, muscali, bulgari, cá sunt totu pre aprópe. Nici generalu, colonelu, prefectu, ministru, nu mai aveti dreptu se diceti, ci void de pahod, polcovnic, ispravnic ori cirnuitoriu, si dvornic, si asia se ve faceti limba „rumînesca“, pe care se o intielega bine narodulu.

Nu este acumu antai'a data casulu din „Herm. Ztg.“, cá press'a germana imputa romaniloru latinirea limbei lor materne si recomanda carturariloru nostri se respecte limba poporulu, dialectele lui si modulu pronuntiarei sale; acésta dascalatura li s'a datu adesea inca mai alesu dela 1863 incóce. Noi acceptamu acésta invetiatura buna cu tóta placerea, éra pentru-cá romanii se se póta folosi si mai bine de ea, pe carturarii nostri cari cunoscu limba germana, îi rogamu se invetie dela germani, se'i intrebe, cum s'au folositu ai lor de limba poporulu, cátu au luat din dialecte si provincialismi, cum au respectatu formele gramaticali usitate la poporulu tieranu si cetatiénu, si cumu se pronuntia limba germana, spre a'si forma din ea pe cea nationale, literata, cultivata (Hochdeutsch).

Dintre romanii din monarchi'a nostra sunt mii de persóne din ambele sexe, care cunoscu, vorbescu, chiaru si scriu bine in limba germana, altii si mai multi o cunoscu mai reu, mai toti inse sunt deprinsi numai cu limba cea cultivata, sau cumu se mai dice, cu limba scrisa, proprietate a intregii natiuni. Desfidemu pe toti acestia, cá se ne numésca o singura provincia sau regiune germana din tóta Germania si din Austria propria, in care se fia poporatiune curatu germana numai de 1/2 milionu de persóne, care se 'si vorbesca limba asia precumu o vede reprezentata in carti, in diariele serióse si in societatile ómeniloru literati. Nu'mi veti potea numi nici-unica. Daca sunt multi romani cari cunoscu limba germana cultivata, sunt prea pucini aceia cari se cunósca celu multu doue sau trei limbi materne, sau daca ve mai place asia, provinciali germane. Asia de es. in Transilvania numai romanii locuitori alaturea cu sasii au ideia despre jargonulu sasescu, cum o au banatienii despre celu svabescu. In gratia lectoriloru nostri cari nu cunoscu dialecte germane, reproducemu aci câte-ceva din unele limbi germane materne intocma asia, precum le aflamu scrise in unele foi humoristice, care le imita si reproducu intocma. Remane apoi ca lectorii se si-le traduca, pre cátu voru fi in stare, in limba lui Schiller et Góthe, in limba legislatoriloru si a tuturoru dascaliloru mari de pe la universitatile germane. Se se scia totu-odata, cá acei individi cari vorbescu si scriu nemtiesce asia precumu vomu vedea indata, cá baiati au invetiatu pe la scólele loru câte 5—6 ani din carti scrise in limba culta, citescu diarie si alte scrieri in aceea si limba, ei inse in familiile, societatile si comunele lor se folosescu totu numai de jargónele provinciali hereditate dela strabuni.

(Va urmá.)

Preturile cerealielor

si altoru obiecte de traiu au fostu la

31 Ianuariu in Sibiu:

Grâu, dupa cualitati	1	hectolitru fl.	5.20—6.—
Grâu, amestecat	1	„	4.30—4.90
Secara	1	„	3.60—4.—
Papsioiu	1	„	2.80—3.20
Ordiu	1	„	4.—
Ovesu	1	„	1.70—2.10
Cartofi	1	„	1.50—2.—
Mazare	1	„	5.——5.50
Linte	1	„	10—11
Fasole	1	„	5.——5.50
Lardu (slanina)	50	Kilogram.	35.—
Untura (unsóre topita)	50	„	28.—
Carne de vita	1	„	33—44
Oua 10 de			—25

Cursari de Bucuresci in Lei noi (franci).

28 Ianuariu.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	1.	100.25 b.
Inprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„	100.— „
Obligatiune de imprumutu dominiile din 1871 cu 8%	„	98.75 „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	„	91.25 „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%)	„	91.50 „
Inprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	96.50 „
Fondulu de pensuni (per 300 l. a.) cu 10%	„	180.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	32.40 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1863 cu 6%	„	85.25 „
Dacia, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	185.— „
Romania, Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	86.— „

Anunciu.

Am onóre, a aduce la cunoscentia on. publicu, cá de la 1 Ianuariu a. c. am deschisu cancelaria advocatuala in Dev'a, strad'a Margelei Nr. 115.

Dev'a la 3/15 Ianuariu 1878.

Franciscu Hoszu Longinu,
advocatu.

(59) 3—3

Tipariulu lui **W. Krafft** in Sibiu.